

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD KOŠICE
Hlavná 25, 040 01 Košice

Váš list: 02.01.2014, 9.1.2014
Naša značka: KPUKE-2014/3-03/678/TM,JJ
Tel. č.: 055/ 24 55 111
Košice, dňa: 9.1.2014

ROZHODNUTIE

Krajský pamiatkový úrad v Košiciach (ďalej len "správny orgán") podľa § 11 odseku 1 zákona číslo 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“), ktorý je vecne príslušným správnym orgánom a podľa § 9 odseku 5 pamiatkového zákona je miestne príslušným správnym orgánom na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 46 zákona číslo 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) vydáva na základe žiadosti vlastníka nehnuteľnosti v pamiatkovom území: Mesto Košice, zastúpené Magistrátom mesta Košice, Trieda SNP 48/A, 040 11 Košice (ďalej len „Mesto“), o zámere úpravy nehnuteľnosti - verejného priestranstva - na parcele č. 2606/1 podľa listu vlastníctva č. 10527, na parcele č. 2538 podľa listu vlastníctva č. 10527, a na základe žiadosti o zámere obnovy vlastníka: Rímskokatolícka cirkev, Farnosť sv. Alžbety, Hlavná 26, 040 01 Košice (ďalej len „Farnosť“), národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP“) **Dóm sv. Alžbety v Košiciach**, na parcele č. 1/1, podľa listu vlastníctva č. 10090, pričom uvedené parcely sú v katastrálnom území Košice - Stredné mesto, na území pamiatkovej rezervácie v Košiciach, podaných Mestom dňa 2.1.2014 a Farnosťou dňa 9.1.2014, podľa § 32 odsekov 2 a 5 pamiatkového zákona toto

r o z h o d n u t i e :

zámer osvetlenia fasády NKP **Dóm sv. Alžbety v Košiciach**, nachádzajúcej sa na území Mestskej pamiatkovej rezervácie v Košiciach, zapísanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR pod evidenčným číslom 1117/1, výpis z LV č. 10090, na parcele č. 1/1, katastrálne územie: Košice 1 - Stredné mesto, podľa špecifikácie predpokladaných zmien, dokumentovaných v prílohe podania: *Podklady k technickému riešeniu iluminácie Dómu sv. Alžbety v Košiciach*, ktoré spracoval Prof. Ing. Alfonz Smola, PhD. v decembri 2013, ktoré budú podkladom pre verejné obstarávanie svetelných návrhov Dómu, zabezpečené Mestom,

je prípustný

z hľadiska záujmov, chránených pamiatkovým zákonom, a pre prípravu a vykonanie zamýšľaného zámeru podľa § 32 odseku 4 a 7 pamiatkového zákona správny orgán určuje tieto **podmienky**:

A. Pre návrh umiestnenia osvetľovacích zariadení a rozvodov na Dóme sv. Alžbety, podľa § 32 odseku 4 pamiatkového zákona:

1. Svietidlá a rozvody budú na architektúre kostola umiestnené tak, aby nebránili údržbe a základnej ochrane NKP, aby pri pohľadoch z verejného priestranstva neboli vnímateľné, a aby ich kotvením nedošlo k poškodeniu kamennej architektúry, strešných krytín (keramické škridle a medený plech), aby nedošlo k poškodeniu oloveného oplechovania žľabov odchodzí okolo strechy na úrovniach +22,0 m nad terénom (galéria strechy hlavnej a priečnej lode) a +11,0 m (galérie bočných lodí a kaplniek), a aby osadenie svietidiel a rozvodov nebránilo pohybu osôb v uvedených žľaboch, aby

sa na miestach kotvenia nemohli zachytávať naviate nečistoty a sneh, ani vytvárať miesta pre hniezdenie.

2. Osvetlenie kostola bude mať rôzne variácie a intenzitu - od pokojného nasvetlenia, bližšieho sa prezentácii v dennom svetle, po dynamické, prípadne farebné efekty, s možnosťou regulácie v každej alternatíve - podľa odborných podkladov v prílohe podania.
3. Kotvenie akýchkoľvek rozvodov a svietidiel musí byť hmoždinkami v škárach medzi jednotlivými kamennými prvkami fasády, z nehrdzavejúcich materiálov, veľkosťou prispôbených šírke škáry, a každé miesto musí byť vopred preukazne prerokované s kvalifikovaným reštaurátorom so špecializáciou na reštaurovanie kameňa a omietok. Nie je prípustné vráť a umiestňovať hmoždinky či akékoľvek iné kotvy mimo škár do pohľadovej plochy kamennej architektúry.
4. Rozvody na kostole môžu byť umiestnené len na miestach, ktoré nie sú vnímateľné z verejného priestranstva - napríklad za parapetom zábradlia galérie, nesmú však brániť pohybu osôb na galérii. Prestup rozvodov cez kamennú architektúru obmedziť na minimum, pričom každé jedno prestupové miesto skoordinať s obnovenou elektroinštaláciou kostola (z rokov 2012-2013 - podklady poskytne Farnosť) a preukazne prerokovať s kvalifikovaným reštaurátorom pre kameň.
5. Pre montáž rozvodov a svietidiel na galérii bude navrhnutý podrobný pracovný postup, ktorý zabezpečí, aby sa jestvujúci olovený plech v pochôdznom žľabe galérie, ako i jeho oprava špeciálnym náterom v rokoch 2012-2013 nepoškodili chôdzou či spadnutými nástrojmi - návrh bude počítat' s dočasným prekrytím žľabov počas prác mäkkými podložkami s pevnou vrchnou stranou.
6. V prípade umiestnenia akýchkoľvek svietidiel a rozvodov na veži sv. Urbana, ktorá je vo vlastníctve Farnosti, budú pred ich osadením dodržané súvisiace podmienky rozhodnutia o zámere komplexnej obnovy zn. KPUKE-2013/10091-2/43564/MT,JJ,GE zo 4.7.2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť 26.7.2013.

B. Pre návrh umiestnenia rozvodov a svietidiel na stĺpoch, stožiaroch, resp. iných objektoch mimo architektúry Dómu, podľa § 32 odseku 7 pamiatkového zákona:

1. Svietidlá, umiestnené na jestvujúcich stĺpoch a stožiaroch verejného osvetlenia, nachádzajúcich sa na verejnom priestranstve, ktoré sú vo vlastníctve Mesta, nebudú mať rozvody ťahané vzdušne, ich veľkosť a farebnosť bude prispôbená tak, aby cez deň neboli pohľadovo rušivé.
2. Svietidlá a rozvody, umiestnené na budovách iných vlastníkov, nebudú osadené na fasáde, ale v úrovni strechy, resp. štítového muriva, a to tak, aby cez deň neboli vnímateľné v pohľadoch z verejného priestranstva, a aby svojou polohou umožnili údržbu a základnú ochranu budovy, na a pri ktorej sú umiestnené. Mesto preukáže správne orgánu i Farnosti písomný súhlas vlastníkov týchto budov na konkrétne umiestnenie svietidiel a rozvodov v navrhovanom rozsahu.

C. Ďalšie podmienky:

1. Na základe návrhu Farnosti správny orgán odporúča zahrnúť do návrhu osvetlenia i možnosť svetelnými technikami domodelovať architektúru nedostavanej južnej veže (Matejovej) - pri zvláštnych príležitostiach, s viacerými variáciami, nie ako súčasť stáleho osvetlenia.
2. Správny orgán odporúča Mestu i Farnosti zahrnúť do návrhu osvetlenia i osadenie a sfunkčnenie vonkajšieho bezpečnostného kamerového systému tak, aby pokrýval aspoň tú časť fasády Dómu, ktorá je v dosahu chodcov - v záujme prevencie sprayového vandalstva a znečisťovania.
3. Návrh osvetlenia vo forme projektovej dokumentácie obnovy a úpravy spracuje fyzická osoba autorizovaná podľa osobitného predpisu, podľa § 32 odseku 8 pamiatkového zákona. Nakoľko toto rozhodnutie je jedným z podkladov pre verejné obstarávanie spracovania návrhu, správny orgán odporúča Mestu vyžiadať si referenčné osvetlenia konkrétnych historických objektov, ktoré účastníci verejného obstarávania v minulosti spracovali. Projektovú dokumentáciu v rozpracovanosti je žiaduce prerokovať so správnym orgánom - podľa § 32 odseku 9 pamiatkového zákona.

4. Pred začatím realizačných prác Mesto v spolupráci s Farnosťou v predstihu predloží správne orgánu projektovú dokumentáciu návrhu osvetlenia, ako i návrhu vonkajšieho bezpečnostného kamerového systému, na vydanie záväzného stanoviska k tejto dokumentácii.
5. Každú zmenu oproti tomuto rozhodnutiu vopred prerokovať so správnym orgánom, podľa § 32 odseku 4 a 7 pamiatkového zákona.

Rozhodnutie po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Odôvodnenie.

Mesto ako vlastník verejného priestranstva okolo Dómu sv. Alžbety v Košiciach predložilo zámer úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území v súčinnosti so zámerom obnovy NKP Dóm sv. Alžbety, podaným vlastníkom kostola: Farnosťou, a to v záujme prípravy odborných podkladov pre verejné obstarávanie spracovania dokumentácie - návrh osvetlenia kostola. Týmto podaním predchádzalo pracovné stretnutie 13.12.2013, na ktorom si účastníci konania a správny orgán ozrejmili vhodný postup pre spoločný zámer: vonkajšie osvetlenie Dómu, ktoré predstavuje spoločný cieľ Mesta i Farnosti. Mesto objednalo spracovanie kvalifikovaných odborných podkladov pre verejné obstarávanie návrhu osvetlenia u Prof. Ing. Alfonza Smolu, PhD., a tieto podklady predložilo 2.1.2014 ako špecifikáciu zámeru v tomto konaní. Podanie doplnila dňa 9.1.2014 Farnosť ako vlastník kostola, a vo svojej špecifikácii vyjadrila návrh *svetelnými lúčmi dotvoriť architektúru nedostavanej Matejovej veže*. Správny orgán považuje túto špecifikáciu zámeru obnovy za výbornú príležitosť prezentovať nielen hmotné pamiatkové hodnoty chrámu, ale doplniť a rozšíriť možnosti jeho prezentácie bez zásahu do jeho hmotnej podstaty. Správny orgán už v procese tvorby projektov pre kandidatúru Košíc za Európske hlavné mesto kultúry v roku 2009 navrhoval Mestu realizáciu svetelných efektov na „dostavbu“ nedokončenej južnej veže v rozličných alternatívach, nakoniec po získaní titulu sa však tento projekt nedostal do realizácie. Na základe uvedeného sa správny orgán prikláňa k názoru, že aktuálne konanie je vhodnou príležitosťou pre návrh nielen variabilného osvetlenia jestvujúcej fasády kostola a osobitne akcentovaných úsekov, ale i pre návrh iluminácie dostavby južnej veže. Na mnohých internetových stránkach, ako napríklad <http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:DostavbaDomuSvAlzbeta.jpg>, je možné oboznámiť sa s nerealizovaným návrhom dostavby južnej veže z konca 19. storočia - tento tvar by mal byť jednou z variácií iluminácie, pri ostatných variáciách je možné aplikovať viac kreativity.

Správny orgán do podmienok zahrnul i odporúčanie na zriadenie vonkajšieho bezpečnostného kamerového systému na miesta, kde sa budú osadzovať rozvody a svietidlá - toto odporúčanie vychádza z aktuálnych skúseností správneho orgánu, kedy sa na fasádach v pamiatkovej rezervácii, ba i na samotnej Hlavnej ulici - napriek snahe hliadok mestskej polície - objavujú čoraz častejšie výsledky sprayového vandalstva. Je len otázkou času, kedy sa objavia nové graffiti aj na častiach Dómu, ktoré boli v ostatných rokoch s toľkou námahou a nákladmi reštaurované. Kamerový systém by mal pokrývať minimálne spodnú časť fasády, ktorá je v priamom kontakte s chodcami.

Ostatné podmienky správneho orgánu sa týkajú výhradne technických okolností pre umiestnenie a montáž rozvodov a svietidiel, a to ako na samotnom kostole, ako i na stožiaroch či okolitých budovách. Je mimoriadne dôležité dbať na zachovanie neporušeného špeciálneho mäkkého náteru a oloveného oplechovania v žľabe galérií na oboch úrovniach, pretože neopatrné zašliapnutie jedinej skrutki do tohto podkladu pri montáži lineárnych svietidiel na vnútornej strane balustrády môže zapríčiniť zamoknutie reštaurovaných klenieb v interiéri - a v čase, kedy sa mokré škrvny objavia na spodnom líci klenby, už bude zatečená hrubá vrstva kamenného muriva a omietok, takže odstraňovanie poruchy (navyše už bez lešenia v interiéri) by bolo mimoriadne zdĺhavé a nákladné. Preto projektová dokumentácia bude musieť sa vysporiadať aj s podrobným postupom pri ochrane povrchu žľabov galérií. Rovnako dôležité bude dbať na to, aby pri umiestňovaní kotviacich prvkov - hmoždínok - sa robili len minimálne nevyhnutné vrty, a to výhradne v škáre medzi jednotlivými architektonickými kamennými prvkami, bez poškodenia celistvosti zachovaných či reštaurovaných

kameňov. Preto správny orgán trvá na tom, aby spracovateľ projektovej dokumentácie osvetlenia každý zásah - vrt pre hmoždinky, prestup cez konštrukciu a pod. - prerokoval s kvalifikovaným reštaurátorom. V prípade častí, ktorých reštaurovanie bolo ukončené len nedávno, je táto podmienka dôležitá aj pre prípadné záruky reštaurátorských prác. Pri určení podmienok správny orgán vychádzal aj zo skúseností s bezohľadným umiestnením a (ne)údržbou osvetľovacieho systému, osadeného na kostole a strechách okolitých budov v druhej polovici deväťdesiatych rokov. Po krátkej prevádzke boli svietidlá na galérii sústavne poškodzované padajúcimi úlomkami škridlí, ich výmena bola zdĺhavá, rozvody boli ťahané povrchovo bez ohľadu na narušený povrch gotických či neogotických kamenných prvkov. Svietidlá, umiestnené na strechách budov na Hlavnej a Alžbetinej ulici, po uvedení do prevádzky už viac neboli udržiavané - zrejme aj pre ich neprístupnosť, - t. č. sú niektoré z nich zdrojom zlého stavu nástrešných žľabov, keďže pri kotvení sa uvoľňujú kusy omietky a upchávajú dažďové žľaby a zvody budov iných vlastníkov. Správny orgán preto uprednostňuje umiestnenie svietidiel najmä na miesta a konštrukcie, ktorých vlastníkom je Mesto (alebo Farnosť).

Správny orgán upozorňuje, že povinnosťou vlastníka je projektovú dokumentáciu v štádiu rozpracovanosti prerokovať so správnym orgánom (podľa § 32 odseku 9 pamiatkového zákona), keďže sa však projektová dokumentácia bude zabezpečovať verejným obstarávaním, je zjavné, že vlastníak túto povinnosť z povahy veci nevykoná. Správny orgán je však pripravený konzultovať podmienky tohto rozhodnutia a ich uplatnenie v projektovej dokumentácii aj s jednotlivými spracovateľmi, pokiaľ túto možnosť budú chcieť využiť.

Správny orgán vydáva toto rozhodnutie zároveň pre oboch účastníkov konania: Farnosť a Mesto, avšak neupravuje týmto ich vzájomný vzťah pri príprave, realizácii, prevádzkovaní a údržbe plánovaného osvetlenia Dómu sv. Alžbety v Košiciach - pokiaľ Mesto a Farnosť uzatvoria v tejto veci akúkoľvek dohodu, predložia ju spolu s projektovou dokumentáciou osvetlenia, aby správny orgán v záväznom stanovisku k dokumentácii mohol z hľadiska ochrany pamiatkového fondu adresne určiť každú požiadavku príslušnému subjektu.

Poučenie.

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia prostredníctvom Krajského pamiatkového úradu v Košiciach na Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v Bratislave. Toto rozhodnutie je možné preskúmať súdom až po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Ing. Kristína Markušová
riaditeľka
Krajský pamiatkový úrad Košice

Rozhodnutie sa doručuje:

1. Mesto Košice - Magistrát mesta Košice, Trieda SNP 48/A, 040 11 Košice
2. Rímskokatolícka cirkev, Farnosť sv. Alžbety, Hlavná 26, 040 01 Košice

Na vedomie:

3. KPÚ Košice - spis